

**Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
εξειδικευμένης εκπαιδευτικής
υποστήριξης για την ένταξη μαθητών
με αναπηρία ή/και ειδικές
εκπαιδευτικές ανάγκες**

Συμβουλευτική υποστήριξη οικογένειας μαθητών με
αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Σοφία Παπακωνσταντίνου
Κλινική Ψυχολόγος

Εισαγωγή

Για όσους ασχολούνται με την εκπαίδευση των παιδιών που παρουσιάζουν ορισμένες δυσκολίες, τόσο στο κινητικό όσο και στον πνευματικό, συναισθηματικό ή άλλο τομέα, η συνεργασία και η συμβολή του ίδιου του γονιού στην όλη διαδικασία της αγωγής κρίνεται απαραίτητη.

Η ολιστική αντιμετώπιση του παιδιού προϋποθέτει τη συνεργασία όλων όσων εμπλέκονται στη σωματική, ψυχική και γνωστική ανάπτυξη του.

Τι συμβαίνει όμως κατά την αλληλεπίδραση γονέων και εκπαιδευτικών; Καθένας από αυτούς αντιπροσωπεύει μια διαφορετική στάση, διαφορετική συναισθηματική κατάσταση και διαφορετική προσέγγιση, γιατί καθένας κουβαλά ένα ξεχωριστό κομμάτι της ατομικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Η συνεργασία γονέων – εκπαιδευτικών δεν είναι ούτε εύκολη, ούτε δεδομένη είναι όμως εφικτή, αν υπάρξουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

Συμβουλευτική - Γενικός ορισμός

Η συμβουλευτική είναι κλάδος των κοινωνικών επιστημών και ασκείται από επαγγελματίες, όπως ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, εκπαιδευτικοί, ανάλογα με την προσέγγιση και το είδος του προβλήματος.

Σκοπός της συμβουλευτικής είναι να βοηθήσει το άτομο στο οποίο απευθύνεται, να εξισορροπήσει συναισθηματικά τον εαυτό του σε καταστάσεις δύσκολες και αγχογόνες και ν' αποκαταστήσει την ψυχική του υγεία, η οποία έχει διαταραχτεί από ποικίλες περιβαλλοντικές επιδράσεις ή από εσωτερικές συγκρούσεις.

Μια υπεύθυνη συμβουλευτική θα πρέπει να είναι προφυλαγμένη από κάποια **μεθοδολογικά λάθη** όπως :

- την βιασύνη για διεξαγωγή διαγνωστικών ή ερμηνευτικών προτάσεων
- την τάση για έλεγχο
- την ηθικολογική αντιμετώπιση
- την κριτική ή
- την αρνητική στάση απέναντι στα συναισθήματα του άλλου

Σύμφωνα με τον Rogers, που θεωρείται από πολλούς ο πατέρας της συμβουλευτικής, τα χαρακτηριστικά που κάνουν μια συμβουλευτική σχέση επιτυχημένη είναι :

- η ζεστασιά
- η ανταπόκριση από την πλευρά του συμβούλου,
- η δημιουργία ενός κλίματος τέτοιου μέσα στο οποίο να μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα τα συναισθήματα του συμβουλευόμενου, χωρίς πίεση και εξαναγκασμό.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΛΑΣΙΟΥ

Ο όρος « συμβουλευτική οικογένειας» που αναφέρεται στο τίτλο της σημερινής συζήτησης χρησιμοποιείται περισσότερο με την καθημερινή σημασία του « συμβουλεύω» παρά με την πιο εξειδικευμένη έννοια του όρου. Με λίγα λόγια, δεν μιλάμε για εκπαιδευτικούς σε ρόλο θεραπευτή, αλλά περισσότερο σε έναν ρόλο υποστήριξης και φροντίδας της οικογένειας που είναι απαραίτητο να έχει κάποια χαρακτηριστικά – που θα αναφερθούν παρακάτω- για να μπορέσει να λειτουργήσει.

Κατανοώντας τους γονείς που έχουν παιδιά με δυσκολία

Πριν από οποιαδήποτε διαδικασία συνεργασίας και ανταλλαγής με τους γονείς, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να κατανοήσει τις αντιδράσεις και τις ανάγκες των γονέων που έχουν παιδιά με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Εννοούμε παιδιά με αυτισμό, νοητική αναπηρία, ψυχώσεις, Asperger, σύνδρομο down, κινητικά προβλήματα, διαταραχές διαγωγής, νευρολογικές μειονεξίες, θέματα όρασης, επιληψία, αναπτυξιακές διαταραχές.....

.

Οι γονείς αυτών των παιδιών ποικίλουν στο κατά πως βιώνουν αυτές τις καταστάσεις.

- Υπάρχουν αρκετοί που μέσα από την δυσκολία κινητοποιούνται, δραστηριοποιούνται, δίνουν πολλά πράγματα, συναισθηματικά, ηθικά, υλικά για το καλύτερο αυτών των παιδιών.
- Υπάρχουν όμως και αρκετοί που δείχνουν με την στάση τους ότι «παραιτούνται». Μπορεί να υπάρχει θυμός, απόγνωση ή να πιστεύουν ότι δεν έχουν την δύναμη για ν' ανταπεξέλθουν σε τέτοιες καταστάσεις.

Σύμφωνα με ορισμένους μελετητές, οι γονείς περνούν μια σειρά συναισθηματικών σταδίων μέχρι να αποδεχτούν τη διάγνωση των δυσκολιών του παιδιού τους. Η σειρά αυτών των σταδίων δεν διαφέρει από αυτή που ακολουθεί την απώλεια ενός αγαπημένου προσώπου.

Το μοντέλο Ψυχοσυναισθηματικών Σταδίων (Drotar και οι συνεργάτες του (1975)

- **Φάση σοκ** εκδηλώνεται με συναισθηματική αποδιοργάνωση δυσπιστία και σύγχυση. Μπορεί να διαρκέσει από λίγα λεπτά έως μερικές μέρες. Η πρωταρχική ανάγκη είναι συμπόνια και υποστήριξη γιατί στην ουσία περίμεναν ένα φυσιολογικό παιδί.
- **Φάση άρνησης** όπου οι γονείς δεν δέχονται τη διάγνωση ως αληθινή. Αντιδρούν με δυσπιστία ή και επιθετικότητα απέναντι στον ειδικό που τους ανακοινώνει το πρόβλημα. Συχνά αρνούνται την διάγνωση και αναζητούν « δεύτερη γνώμη» με την ελπίδα της διάψευσής της. Απορίες, ψυχική αναστάτωση, και δυσκολίες αποδοχής του παιδιού σημαδεύουν αυτήν την περίοδο, η οποία μπορεί να διαρκέσει εβδομάδες ή και μήνες, και με την σκέψη των γονέων να βρίσκεται καθηλωμένη «γιατί σε εμάς». Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι ο πατέρας εμφανίζει εντονότερες συναισθηματικές αντιδράσεις και καταθλιπτική συμπεριφορά απ' ότι η μητέρα, ενώ έχει παρατηρηθεί ότι οι πατέρες ασχολούνται λιγότερο αποτελεσματικά με το παιδί τους όταν το πρόβλημα του είναι φανερό και προκαλεί την προσοχή (Gregorie 1976, Ναζίρη 1994).

- **Φάση θλίψης και θυμού** όπου οι γονείς ζουν μια περίοδο αποδιοργάνωσης και βιώνουν έντονα συναισθήματα αγωνίας, ντροπής, ενοχής και φόβου, καθώς αρχίζουν να αντιλαμβάνονται την πραγματική κατάσταση του παιδιού τους. Εμφανίζεται η ανάγκη για ενημέρωση, εξηγήσεις, απαντήσεις καθώς και για αναζήτηση ελπίδας. Οι γονείς συνειδητοποιούν την αδυναμία τους να βοηθήσουν το παιδί τους να γίνει εντελώς καλά και προβάλλουν αυτήν την αδυναμία στο ιατρικό προσωπικό. Αναζητούν με πείσμα ενόχους και παραλείψεις, προκειμένου να μεταθέσουν σε άλλους τις ενοχές που αισθάνονται και γίνονται επιθετικοί και απαιτητικοί. Το μέλλον προβλέπεται ακόμα χειρότερο απ' το παρόν και ο αγώνας μοιάζει μάταιος. Η απελπισία και η αναζήτηση του ενόχου μπορεί να κλονίσει τη σχέση του ζευγαριού και να το οδηγήσει ως και το διαζύγιο (Cunningham & Davis 1985). Σε άλλες περιπτώσεις φαίνεται ότι όταν η σχέση είναι στέρη, τα προβλήματα του παιδιού μπορεί να φέρουν ακόμα πιο κοντά τους γονείς.

- **Φάση προσαρμογής**

τα έντονα συναισθήματα αρχίζουν να υποχωρούν και οι γονείς επικεντρώνονται στη φροντίδα του παιδιού τους. Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, το οποίο εξαρτάται από την προσωπικότητα του γονέα και την ποιότητα της στήριξης που θα λάβει, επέρχεται η συνθηκολόγηση με την πραγματικότητα, η λογική αποδοχή και η αναδιοργάνωση με στόχο την προσαρμογή της οικογένειας στη νέα κατάσταση.

- **Φάση της αναδιοργάνωσης** αποδέχονται την κατάσταση του παιδιού τους και προσαρμόζονται σε αυτήν.

Το « μοντέλο της χρόνιας θλίψης» (Olshansky 1962)

Οι γονείς των παιδιών με δυσκολίες δεν ξεπερνούν ποτέ τα συναισθήματα θλίψης. Η «χρόνια θλίψη» δεν είναι παθολογική και θεωρείται ότι συνοδεύει τη μακρόχρονη διαδικασία προσαρμογής των γονιών συνυπάρχοντας φυσιολογικά με την αποδοχή της αναπηρίας του παιδιού. Η ένταση της διαφέρει από περίοδο σε περίοδο και από το ένα μέλος της οικογένειας στο άλλο.

Πρόκειται για μια θλίψη που υπάρχει ανεξάρτητα από τις χαρές που προσφέρει κάθε ακριβοπληρωμένη πρόοδος του.

Η γνώση των παραπάνω μοντέλων που είναι αρκετά, δεν αρκεί για να κατανοηθούν οι αντιδράσεις των γονέων .

Η απόκτηση ενός παιδιού με δυσκολίες εγγράφεται στο ιστορικό και τα βιώματα του κάθε μοναδικού ανθρώπου και της κάθε μοναδικής οικογένειας.

Συμπεριφορές των γονέων απέναντι στα παιδιά με δυσκολίες

Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία μπορεί να διαπιστώσει κανείς τέσσερις κατηγορίες συμπεριφοράς των γονιών απέναντι στο παιδί τους.

1. Ανοιχτή απόρριψη

2. Γονείς με ανάμικτα συναισθήματα ενοχής, τύψης και αγάπης. Σ' ορισμένες περιπτώσεις αρνούνται οποιαδήποτε ειδική βοήθεια.

3. Υπερπροστατευτική συμπεριφορά, που παρατηρείται σ' όλη την περίοδο ανάπτυξης του παιδιού, από την βρεφική ηλικία μέχρι την ενηλικίωση

4. Κάποιες οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες- ανεξάρτητα από το κοινωνικό-οικονομικό τους επίπεδο- φαίνεται να παρουσιάζουν μεγάλη ανοχή στο άγχος της καθημερινότητας και διαχειρίζονται ικανοποιητικά την κατάσταση.

Προϋποθέσεις για μια υποστηρικτική αντιμετώπιση του παιδιού

- ένα υποστηρικτικό κοινωνικό δίκτυο (συγγενείς, φίλοι, επαφές με άλλες οικογένειες που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα)
- ικανότητα ν' αναζητούν βοήθεια
- ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ των μελών της οικογένειας
- καλή σχέση με τον σύντροφο
- απουσία προβλημάτων υγείας
- ικανοποιητική οικονομική κατάσταση
- Μικρό ποσοστό ματαίωσης από τις παρεχόμενες υπηρεσίες στήριξης

Στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι η λιγοστή ιατρική και συχνά αντιφατική πληροφόρηση, οι ατέλειωτες ώρες αναμονής σε ιατρεία, οι αδιάκοπες εξετάσεις, οι διαγνώσεις και επαναδιαγνώσεις θα προκαλούσαν ίσως στον καθένα από εμάς αισθήματα τρόμου, αδυναμίας και ματαιότητας.

Συνεργασία σχολείου- οικογένειας

Στα καθημερινά σχολικά πλαίσια η συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών δεν είναι ούτε εύκολη, ούτε δεδομένη.

Οι γονείς παραπονιούνται ότι :

- οι εκπαιδευτικοί είναι αδιάφοροι, μηχανιστικοί
- δεν τους ακούνε
- είναι υπερβολικοί στις απαιτήσεις τους
- δεν είναι ικανοί να βρουν λύσεις για θέματα που αφορούν στο παιδί τους και συμβαίνουν στο χώρο του σχολείου
- δεν είναι αξιόπιστοι συνομιλητές
- μεταθέτουν το πρόβλημα στους γονείς ή τους θεωρούν μέρος του προβλήματος

Οι γονείς προσέρχονται τις περισσότερες φορές στο σχολείο, περιμένοντας να σηκώσουν για άλλη μια φορά τον σταυρό τους, χωρίς έναν αξιόπιστο συνομιλητή

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΪ παραπονιούνται ότι :

- δέχονται επιθετικότητα από τους μαθητές , τους γονείς και άλλους εξωτερικούς παράγοντες
- οι γονείς δεν προσέρχονται στο χώρο του σχολείου να ενημερωθούν για τα παιδιά τους
- οι γονείς τους υποτιμούν
- δεν είναι διαθετημένοι να κάνουν τίποτα
- οι ίδιοι δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι και εκπαιδευμένοι να αντιμετωπίσουν τέτοιου τύπου δυσκολίες

Συχνά νιώθουν εξοντωμένοι από τις απαιτήσεις της εργασίας τους, καθώς και βαθιά απογοητευμένοι από τον τρόπο που ασκούν τον ρόλο τους.

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι μια αρνητική σχέση γονέων και εκπαιδευτικών που μπορεί να καταλήξει στην άσκηση ελέγχου και πίεσης και από τις δύο πλευρές.

Ανεξάρτητα ωστόσο από την στάση του κάθε εκπαιδευτικού ξεχωριστά, είναι πολύ σημαντική, η **στάση που θα υιοθετήσει ολόκληρη η σχολική κοινότητα απέναντι στην υποδοχή και φροντίδα παιδιών με αναπηρία και των γονιών τους**, έτσι ώστε να μη γίνεται υπόθεση ενός ή τριών εκπαιδευτικών που καταλήγουν στο να νιώθουν βάρος και μοναξιά στο δύσκολο αυτό έργο.

Στην καλύτερη περίπτωση ένα καλό σχολείο αναγνωρίζει

- τη σημασία του σπιτιού,
- δεν προσδοκεί να πάρει τη θέση των γονέων και
- αποδέχεται ότι ο δικός του ρόλος είναι διαφορετικός αλλά εξίσου σημαντικός.

Όταν μιλάμε για περισσότερη επαφή του σχολείου με την οικογένεια δεν εννοούμε ότι πρέπει να μοιράζονται τα πάντα. Τα ίδια τα παιδιά επωφελούνται αναγνωρίζοντας ακριβώς αυτή τη διαφορά, βρίσκοντας ίσως ανακούφιση στη λιγότερο έντονη συναισθηματικά ατμόσφαιρα του σχολείου ή ανακαλύπτοντας ένα νέο είδος σχέσης με ενήλικες οι οποίοι δεν είναι οι γονείς τους και με συνομήλικους οι οποίοι δεν είναι τα αδέρφια.

Ερευνητικά δεδομένα

Συμπεράσματα έρευνας με θέμα : « διερευνώντας ζητήματα συνεργασίας οικογενειών παιδιών με αναπηρία και σχολείου» που υλοποιήθηκε με συμμετοχή 20 γονέων μαθητών με αναπηρίες που κατοικούν στο Νομό Αττικής (2013).

- Οι γονείς δεν έχουν σχηματίσει έναν σαφή προσδιορισμό της συνεργασίας και δυσκολεύτηκαν να νοηματοδοτήσουν το περιεχόμενό της
- Οι γονείς συναντώνται σχεδόν αποκλειστικά με τους εκπαιδευτικούς ειδικής εκπαίδευσης, δημιουργώντας μια δυαδική σχέση συνεργασίας, σχέση που μπορεί να υποδηλώνει μια σχέση απομόνωσης από το σύνολο της σχολικής κοινότητας.

Ευδοξία Ντεροπούλου – Ντέρου, Λέκτορας Τμήμα εκπαίδευσης και Αγωγής στην προσχολική ηλικία, Εθν. & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

- **Ο σκοπός των συναντήσεων** για τους περισσότερους γονείς ήταν **η ενημέρωση για την μαθησιακή πρόοδο** και επίδοση του μαθητή με πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών, όπου εντοπίζονται περισσότερο οι αδυναμίες και όχι οι δυνατότητες του μαθητή.
- Οι γονείς της παρούσας έρευνας εμφανίστηκαν στην πλειοψηφία τους να υιοθετούν κατά τη συνεργατική διαδικασία **το ρόλο του παθητικού δέκτη- εκτελεστή οδηγιών**. Οι γονείς δεν λαμβάνουν μέρος στις αποφάσεις, ούτε συμμετέχουν ως συμβουλευτική πηγή σ' αυτές.
- Οι γονείς εντοπίζουν **ως βασικό εμπόδιο στη συνεργασία τη στάση των εκπαιδευτικών**, όμως στις προτάσεις βελτίωσης των συνεργατικών πρακτικών **προβάλλουν τη δομική αλλαγή του σχολείου** και θεωρούν τις αρνητικές στάσεις της εκπαιδευτικής κοινότητας σύμπτωμα της δυσλειτουργίας ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο εκπαιδευτικός ως σύμβουλος

Ο εκπαιδευτικός είναι το αμεσότερο πρόσωπο προς την οικογένεια από το κοινωνικό περιβάλλον.

- Τις περισσότερες φορές θα είναι αυτός που θα βιώσει το πρόβλημα σε διάρκεια και ένταση μετά τους γονείς.
- Σ' ορισμένες περιπτώσεις είναι και αυτός που θα το εντοπίσει.
- Ο εκπαιδευτικός σύμβουλος καλείται να υποστηρίξει τους γονείς στο μακρύ δρόμο τους για την αποδοχή και αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού τους

Συνεργασία εκπαιδευτικών –γονέων

Βασικές αρχές :

- **σχέση ισότητας** -καθένας συμβάλλει με τον δικό του τρόπο ώστε να επιτευχθεί συναίνεση ως προς τις μεθόδους αντιμετώπισης του παιδιού.
- **Συνεργασία μέσα από διαφορετικούς ρόλους** . Οι εκπαιδευτικοί συμβάλλουν με τις γνώσεις τους και την ελεγχόμενη συναισθηματική τους εμπλοκή και από την άλλη πλευρά οι γονείς συμβάλλουν με τις εμπειρίες τους από την καθημερινή επαφή με το παιδί, τη διαπίστωση των δυσκολιών και των δυνατοτήτων τόσο του ίδιου, όσο και της οικογενειακής και κοινωνικής πραγματικότητας.

Οι συναντήσεις με τους γονείς

Βασικά σημεία :

- Η ενημέρωση θα πρέπει να γίνεται σταδιακά
- Οι συναντήσεις χρειάζονται χώρο και χρόνο
- Σημαντική είναι δημιουργία ενός καλού κλίματος
- Απαραίτητη η αποτελεσματική ακρόαση (τεχνικές ενεργητικής ακρόασης) ώστε ο γονιός να νιώσει ότι ο συνομιλητής του τον άκουσε και τον κατάλαβε, χωρίς κριτική
- Τα ερωτήματα να μην είναι απειλητικά για το γονιό, να δείχνουν ένα γνήσιο ενδιαφέρον που έχει ως στόχο την φροντίδα του παιδιού
- Ενίσχυση της επάρκειας των γονέων και όχι της δυσκολεμένης τους πλευράς

Παρόλα αυτά ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να ναι προετοιμασμένος για πιθανές αντιδράσεις των γονιών, όπως θυμός, απροθυμία, άρνηση, που δεν έχουν να κάνουν με τον ίδιο τον εκπαιδευτικό αλλά με την διεργασία της οικογένειας. Ο ίδιος έχει να δείξει κατανόηση και να μην τα πάρει ως προσωπική επίθεση, δίνοντας χρόνο και χώρο στους γονείς.

Σ' αυτές τις συναντήσεις ο εκπαιδευτικός μπορεί :

- **να πάρει πληροφορίες :**
για τη συνολικότερη εικόνα του παιδιού και της οικογένειας
για το πώς νιώθουν οι γονείς για τις δυσκολίες του παιδιού
για το τι περιμένουν από τον εκπαιδευτικό
- **να δώσει συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες και τις δυσκολίες του παιδιού, παραμένοντας επικεντρωμένος στα θετικά στοιχεία και όχι στις ελλείψεις που αυτό παρουσιάζει**
- **μπορεί να καθοδηγήσει τους γονείς και ως προς το πλαίσιο εξειδικευμένων υπηρεσιών που μπορούν να απευθυνθούν**

- **να κάνει προτάσεις στους γονείς** άλλοτε οριοθετώντας τους απέναντι στη συμπεριφορά τους στο παιδί και άλλοτε εμπλέκοντας τους ενεργά. Σε κάθε περίπτωση, οι προτάσεις του εκπαιδευτικού θα πρέπει να γίνονται μ' έναν τρόπο ευέλικτο που θα λαμβάνει υπόψη και τις επιθυμίες και δυνατότητες των γονιών.
- **να διασαφηνίσει τον ρόλο του**, έτσι ώστε να μην δημιουργούνται ανεκπλήρωτες προσδοκίες.

Έχοντας σταδιακά δομήσει μια **σχέση εμπιστοσύνης** μπορεί να αξιοποιήσει αυτές τις **συναντήσεις σαν ένα χώρο και χρόνο σκέψης** που και οι δύο πλευρές έχουν ανάγκη έτσι ώστε η οποιαδήποτε δράση να έρχεται φυσικά, μέσα από αυτή τη διεργασία, που μπορεί να εμπεριέχει τις δυνατότητες, τα όρια, τις επιθυμίες και των δύο : εκπαιδευτικών – γονιών

Βασικές πηγές των στάσεων των εκπαιδευτικών απέναντι στους γονείς παιδιών με αναπηρία

- Ο εκπαιδευτικός στις συναντήσεις αυτές βρίσκεται μπροστά σε δύο γονείς: τους γονείς που έχει μπροστά του και τους γονείς εκείνους που του θυμίζουν τα δικά του βιώματα, με αποτέλεσμα να του προκαλούνται διάφορα συναισθήματα.
Ένα παράδειγμα είναι όταν ο εκπαιδευτικός στο πρόσωπο των γονέων των μαθητών βλέπει τους δικούς του γονείς που έρχονται να ελέγξουν αν κάνει καλά τη δουλειά του και φοβάται ότι θα τον βρουν ανεπαρκή και θα του αποδώσουν ευθύνες.
- Η προσωπική διαχείριση των δικών του αδυναμιών. Όλοι μας έχουμε μικρές ή μεγαλύτερες «αναπηρίες». Το θέμα είναι πως αν μπορούμε να δημιουργήσουμε μια σχέση φροντίδας και κατανόησης για τον εαυτό μας τότε υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να μπορούμε να δημιουργήσουμε μια παρόμοια σχέση και με κάποιον άλλον. Διαφορετικά μπορεί να αισθανόμαστε παγωμένοι από φόβο να μην κυριευτούμε από τα συναισθήματα του άλλου.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ – ΓΟΝΙΩΝ

« η είσοδος στη ζωή του άλλου, στο σπίτι στην καθημερινότητα των οικογενειακών σχέσεων είναι συχνά και είσοδος σε μια εμπειρία ψυχικής κόπωσης και πόνου, η οποία απαιτεί μεγάλη δεξιότητα χειρισμού των κινήσεων, του λόγου και της σιωπής» (jannsen 2005)

Η συνεργασία εκπαιδευτικών- γονιών δεν είναι πάντα εύκολη.

Συνήθη εμπόδια :

- **Τα συναισθήματα ανταγωνισμού**

Ο τρόπος και ο χρόνος που εκπαιδευτικοί ασχολούνται με το παιδί ενδέχεται να δημιουργήσουν ανταγωνιστικά συναισθήματα μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών. Αυτό είναι ένα θέμα που έχει ως αποτέλεσμα την απροθυμία των γονέων να έρχονται σε επαφή με το σχολείο. Το συναίσθημα ανταγωνισμού τους κάνει να νιώθουν ανεπαρκείς και ένοχοι. Φυσικά μπορεί να συμβεί και το αντίθετο : υπάρχουν δάσκαλοι που φοβούνται να συναντούν τους γονείς διότι φαντάζονται ότι θα τους βρουν ανίκανους για να τους εμπιστεύονται τα παιδιά τους.

Η συνεργασία εκπαιδευτικών- γονιών δεν είναι πάντα εύκολη.

Συνήθη εμπόδια :

- **Η κατάλληλη συναισθηματική απόσταση** που είναι σημαντικό να διατηρήσουν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να διατηρηθεί η σχέση. Είναι απαραίτητο να διαθέτουν ικανότητα **ενσυναίσθησης** και αποδοχής των άλλων, χωρίς όμως να ταυτίζονται πλήρως μαζί τους, κάτι που δεν βοηθά να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα, παρότι πολλές φορές θα συμβεί.
- **Η ύπαρξη κατάλληλης προετοιμασίας και εκπαίδευσης** έτσι ώστε να αντιμετωπίζονται πολύπλοκες καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν

Το Θέμα της συναισθηματικής εμπλοκής στη σχέση

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ένα από τα δυσκολότερα κομμάτια του ρόλου του εκπαιδευτικού τους ως συμβούλου είναι να αντέξει και να διαχειριστεί τα συναισθήματα που προκύπτουν από την επαφή τόσο με τα παιδιά όσο και με τους γονείς. Μερικές φορές μπορεί να νιώσει ότι κατακλύζεται από ανεξήγητα συναισθήματα θλίψης, θυμού, ανημπόριας, απελπισίας τα οποία δεν μπορεί ν' αποδώσει σε μια πραγματική αιτία ή γεγονός. Μέσα από την επεξεργασία, σιγά – σιγά, τα συναισθήματα αυτά συνδέονται με δικά του προσωπικά βιώματα και εμπειρίες που έρχονται στην επιφάνεια ή συνδέονται με την δυναμική της οικογένειας της οποίας έγινε μέρος και έτσι αισθάνθηκε όπως ακριβώς και εκείνη.

Εκείνο που κάνει μια οδυνηρή εμπειρία υποφερτή είναι το ενδιαφέρον και η ικανότητα να συλλογιστούμε τα συναισθήματα που αφύπνισε μέσα μας. Μπορεί να χρειαζόμαστε χώρο και χρόνο για αυτό. Οι σκέψεις αυτές γύρω από τα συναισθήματα μας επιτρέπουν αφενός να έχουμε την εμπειρία και αφετέρου να κατανοούμε το νόημα της, πράγμα που έχει συνήθως ως αποτέλεσμα την καλύτερη κατανόηση του εαυτού μας και των άλλων.

Δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου και για τους εκπαιδευτικούς

Ο εκπαιδευτικός χρειάζεται εκπαίδευση και στήριξη από άλλες υπηρεσίες, από άλλους επαγγελματίες προκειμένου να ασκήσει τον ρόλο του αποτελεσματικά και να μην αισθανθεί αβοήθητος σε ένα έργο αρκετά δύσκολο αλλά πολύ ενδιαφέρον.

Τέλος τίποτα από τα παραπάνω δεν μπορεί να λειτουργήσει αν στο ρόλο μας νιώθουμε απαξιωμένοι και χωρίς νόημα. Βασική προϋπόθεση είναι να εκτιμήσουμε πρώτα εμείς αυτό που κάνουμε και να εμπνευστούμε για να δημιουργήσουμε μια ποιοτική αλλαγή για τον εαυτό μας και τους άλλους.

« Πρέπει να γίνεις η αλλαγή που θέλεις να έρθει»

Μαχάτμα Γκάντι

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασόπουλος Δ. Η ψυχαναλυτική προσέγγιση στη θεραπεία της οικογένειας στο Τσιάντης Γ. (επιμ) (1994) Βασική παιδοψυχιατρική Τόμος 1, Καστανιώτης Αθήνα
- Β. Αλεβίζος, Γ, Αμπατζόγλου, Δ. Αναγνωστόπουλος και συνεργάτες Εισαγωγή στην παιδοψυχιατρική(2001) Καστανιώτης, Αθήνα
- Αννύ Κορντιέ Κουμπούρες δεν υπάρχουν – ψυχανάλυση και σχολική αποτυχία (1995), Ολκός, Αθήνα
- Μ. Μαλικιώση – Λοίζου Συμβουλευτική ψυχολογία (2009), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Ζωρζ Μοκό Ψυχανάλυση και εκπαίδευση (1997) Καστανιώτης, Αθήνα
- Παντελής Κυπριανός, Jean-Pierre Pourtois. Επιμ. Οικογένεια σχολείο τοπικές κοινωνίες oportuna
- Ίσκα Σάλτζμπεργκερ-Ουίτενμπεργκ,, Τζάνα Χένρι, Έλζι Όσμπορν (1996) Η συναισθηματική εμπειρία της μάθησης και της διδασκαλίας, Καστανιώτης, Αθήνα